

כלכלה ומחשק

הרכב חלב נוסח אמריקה

ראובן בר-ענן

בארץ ישנה החלטה עקרונית בתנובה על יחס של 10:1 וזה גם היחס בהתחשבות של תנובה עם מחלבות אחרות ובחישוב עלות המוצרים, אולם התשלום לרפתנים הוא לפי יחס של 6:1. אם נחשב את מחיר השומן לפי העלות היחסית של צנצנת שמנת לעומת צנצנת אשל נמצא שמחיר השומן לצרכן הוא פי 4 מהמחיר המשולם ליצרן.

הטעות בנושא נובעת מזה שלפעמים יש כמה מאות טונות עודף שומן ושלא לוקחים בחשבון את העודף השנתי של עשרות אלפי טון לקטוזה. הלקטוזה מכילה 30% מהערך הקלורי שבחלב ועל כן 14% מהמזון הנוצר בחלב אינו נמכר להזנת בני אדם. מצב מוזר זה נוצר על ידי הסובסידיה, שניתנת לכמות החלב ולא למזון שבו. במצב הנוכחי מעודד משרד החקלאות ייצור מזון יקר שאינו נצרך. אני מעז לטעון שעידוד לייצור חלב במתכונת שתגרום למינימום ביובז עשוי להגדיל את היעילות ואת פרנסתו של הרפתן.

בעבודת הטיפוח בארץ שוויו של כל ק"ג שומן חלב הוא 10 ק"ג חלב. יחס זה מאפשר בקושי לשמור מבחינה גנטית על הרכב החלב במתכונת הנוכחית. הרפתנים טוענים בצדק שיחס זה אינו משקף את יחס המחירים שהם

צריכת החלב בישראל לנפש היתה בשנת 1979 לפי מרכיבים :

4.4 ק"ג לקטוזה

4.7 ק"ג חלבון חלב

4.7 ק"ג שומן חלב

טבלה 1. הייצור והצריכה ביחס לק"ג שומן

חלבון	לקטוזה	
0.91	1.45	בייצור
0.93	0.76	בצריכה

נראה שהייצור והצריכה של שומן וחלבון היו מאוזנים ואילו צריכת הלקטוזה היתה רק 52% מהכמות שיוצרה. ייצור שנתי של 650 מיליון ליטר חלב מכיל 31.2 אלף טון לקטוזה שמתוכם 15 אלף טון נשפכו או שימשו להשקית פרות. לייצור הלקטוזה המיותרת דרושים לפחות 50 אלף טון גרעינים, שיובאו מחו"ל תמורת מטבע זה, והם שימשו לייצור מוצר יקר ומיותר.

חשבון זה ידוע לכל המתעניין ביעילות ייצור החלב. בעולם מנסים להתאים את מתכונת החלב להרכב הצריכה על ידי שיטת התשלום. הארץ הקיצונית בשיטת התשלום היא הולנד, שכל התשלום הוא לשומן ולחלבון ומטילים קנס לפי כמות החלב, כלומר, אם ייצרת 5 ק"ג שומן ב-100 ליטר חלב תקבל יותר מאשם אם ייצרת 5 ק"ג שומן ב-200 ליטר. ביתר ארצות אירופה המחיר עבור ק"ג שומן הוא פי 16 מאשר התשלום לק"ג חלב, ובארה"ב היחס הוא 13:1.

* מאז כתיבת רשימה זו החליטה הנהלת אגף החלב בתנובה לתקן את חישוב מחיר השומן ולהעמיד דיאלית על יחס של 10:1 -

ביעילות רבה יותר ולחיסכון של מיליוני דולרים שהרפתנים משלמים עבור גרעינים לייצור לקטוזה המיועדת לשפיכה. הטיפוח, הממשק והמחקר צריכים להיות מכוונים לייצור יותר שומן ויותר חלבון ולפחות לקטוזה, והקוונה זאת אפשרית על ידי תשלום לכל מרכיב בהתאם העורך למחיר ולשיעור שיווקו.

מקבלים עבורו והם דורשים להתאים את חישוב החלב מתוקן מחיר ליחס האמיתי הנוכחי. היענות לתביעתם עשויה לגרום להפחתת אחוז השומן בשנים הבאות ולהגדלת ייצור לקטוזה המיועדת לשפיכה. לעומת זאת, תשלום עבור החלב נוסח אמריקה עשוי לגרום לסיפוק תצרוכת השומן והחלבון של האוכלוסיה

הישגי ענף הרפת במשק חפץ חיים

פרץ שורק, קיבוץ חפץ חיים ודורך שפירא, ש.ה.מ., רחובות

מקצועיים אחרים. קיימת חלוקת תפקידים בין חברי הצוות, כאשר כל אחד מחברי הצוות מופקד על נושא מסוים כגון: הונה, ציוד חליבה, פודיות, יונקים, סידור עבודה וכדומה. קיימת רוטציה בריכוז הרפת ובתפקידים אחרים. החליבה מתבצעת על ידי כל העובדים, בקפדנות רבה. תשומת לב מיוחדת מוקדשת לנושא דלקות העטין והפרות מקבלות טיפול מתאים, בשלבים הראשונים לגילוי מצב דלקתי. מן הראוי להדגיש את שיתוף הפעולה עם כל הגורמים הקשורים לענף, החל מהנהלת המשק עצמו, שרותי ההדרכה, השרותים הרפואיים, שרותי ההזרעה וכל הגורמים האחרים הקשורים בענף.

הרפת במשק חפץ חיים הגיעה השנה למקום הראשון בארץ בתנובת החלב הממוצעת לפרה, אשר עמדה על 9,658 ק"ג. מן הראוי לציין את היציבות וההתמדה, אשר התבטאו בתנובות חלב גבוהות, מעל 9,000 ק"ג לפרה בשנה, מזה 6 שנים.

להלן התנובות הממוצעות ב-5 השנים האחרונות:

השנה	התנובה הביקורת	אחוז השומן
1975/76	9,348	2.53
1976/77	9,731	2.68
1977/78	9,151	2.95
1978/79	9,067	2.79
1979/80	9,658	2.87

הזנה

מזה שנים שהמשק אימץ לו שיטת הזנה מיוחדת. לפי שיטה זו מאבסים את הפרות הנחלבות, במזון ברמה חופשית, דהיינו, הפרות יכולות לאכול כרצונן במשך כל שעות היום. בליל של מזונות מרוכזים מחולק במרבית האבוסים ומזון גס מחולק בחלק מהאבוסים. המזון הגס, אשר ברובו הוא שחת מטיב בינוני ומיעוטו תחמיצים וירק, מוגש באופן חופשי והפרות יכולות לבחור את המועדים והכמויות לאכילה מהבליל או מהמזונות הגסים. כמו כן עומדים לרשות הפרות מי גבינה לשתייה חופשית.

לפי סיכומי השנה האחרונה (תש"ם) אכלו הפרות לכל תקופת התחלובה כ-20.5 ק"ג חומר

מתוך הנתונים מסתבר, שגם באחוז השומן בחלב, שהוא נמוך ביותר, חל שיפור מסוים בשנים האחרונות.

ברצוננו להעלות מספר נושאים, אשר מאפיינים לדעתנו את הרפת ועובדיה ונראה לנו שהם הגורמים העיקריים להשגים בענף.

צוות העובדים

הצוות כולל חברי משק בלבד ובו משולבים ותיקים, בני המשק, חברים זמניים ועולים חדשים.

מרבית חברי הצוות עברו הכשרה מקצועית ברמות שונות: החל מהפקולטה לחקלאות, הקורסים במדרשת רופין ועד לימי העיון הנערכים על ידי לשכת ההדרכה וגורמים